

Avgiftsadvokaten svarer

Ivan Skjæveland er advokat og partner i Deloitte Advokatfirma og er spesialist på avgiftsrett. Han har prosedert en rekke skatte- og avgiftssaker for domstolene, og har møterett for Høyesterett. Han er også en ofte benyttet foreleser innenfor sitt spesialområde, og vil i denne spalten svare på spørsmål knyttet til avgift. Ev. spørsmål kan sendes: iskjæveland@deloitte.no

Svart arbeid og ansvar – Høyesterettsdom

I forrige nummer tok du opp spørsmålet om hvilket ansvar kjøper har når selger driver svart. I den forbindelse viste du til at spørsmålet om i hvilket omfang privatpersoner kan holdes erstatningsansvarlige, lå til behandling hos Høyesterett. Kan du kommentere denne avgjørelsen, når den foreligger?

Staten tapte prinsippavgjørelsen i Høyesterett

I den konkrete saken hadde privatpersonen leid inn et utenlandsk firma til å føre opp en bolig til ca. fire millioner kroner. Byggefirmaet drev svart, og staten mente at privatpersonen som leide inn firmaet ble erstatningsansvarlig for statens tap, fordi at han burde ha skjont at selger drev svart. Staten pekte her på at det var fakturert uten mva, og at det var innhentet et pristilbud fra Mesterhus på 12 millioner kroner, som ble påstått å være sammenlignbart.

Kontant betaling ansvarliggjør

I Skattebetalingsloven § 16-50 har vi en bestemmelse om at privatpersoner som betaler kontant alltid blir ansvarlige for statens tap, når selger driver svart og kontraktssummen er over 10 000 kroner. I den samme bestemmelsen fremkommer det at en går fri fra dette ansvaret hvis betalingen skjer via bank. I det aktuelle tilfellet hadde betalingen skjedd via bank, og staten kunne således ikke påberope seg denne bestemmelsen. Spørsmålet for Høyesterett var om det alminnelige culpaansvaret, som er en grunnpilar i norsk erstatningsrett, kunne påberopes av staten. Høyesterett kom til at det var naturlig å forstå rettskildene slik at § 16-50 regulerte ansvaret uttømmende. Privatpersonen ble dermed frifunnet.

Privatpersoner som betaler kontant, blir alltid ansvarlige for statens tap, når selger driver svart og kontraktssummen er over 10 000 kroner. Skjer betalingen via bank går man fri fra dette ansvaret.

Avgjørelsen innebærer at selv de som helt bevisst kjøper svarte tjenester går klar av ansvar så lenge de betaler via bank. Jeg mener likevel at dette er en meget god avgjørelse som samlet sett vil redusere det totale omfanget av svart omsetning i Norge.

Ansvarsfrihet gir mindre svart omsetning

En bestemmelse om at forbruker går fri for ansvar når det betales via bank, vil medføre at flere vil velge å betale via bank, og ikke kontant. Undersøkelser viser at oppgjør i ni av ti tilfeller ved svart omsetning, skjer kontant. Ved å kanalisere betalingene over til bankoverføringer, vil dermed mye av problemet være løst. Hvis staten nå skulle fått medhold i at også de som betaler via bank kan bli medansvarlige for selgers manglende betaling av skatt og moms, ville det være egnet til å skremme mange tilbake til kontantbetaling, og dermed øke omfanget av svart omsetning i samfunnet. Jeg mener lovgiver med denne bestemmelse

sen helt bevisst valgte å akseptere at noen som bevisst kjøper svarte tjenester nå går fri, fordi det totale omfanget av svart arbeid vil reduseres når flest mulig lokkes over til betaling via bank. På denne måten blir det også enklere for staten å oppdage skurkene som selger svart.

Maktforholdet stat/privatpersoner

Jeg finner det også uheldig å ha en ordning hvor staten kan kreve direkte erstatning for sitt tap hos privatpersoner. Dette er uheldig fordi mange da vil velge å betale kravet fra staten, selv om de har vært helt uvitende om den svarte omsetningen. For det første fordi de fleste forbrukere ikke vil ha økonomiske muskler til å ta denne kampen med staten i domstolen, og for det andre fordi de fleste vil kvie seg for å bli assosiert med svart omsetning.

Jeg tar for ordens skyld med at undertegnede var prosessfullmektig for den private parten i saken.